

قراردادهای بالادستی صنعت نفت و گاز در میادین مشترک

دکتر محمد امین سالاریان

دکتری حقوق و بین‌الملل عمومی - مدرس دانشگاه

www.mehreketab.ir

دفتر مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خیابان منیری جاوید، پلاک ۷۴

شماره تماس: ۶۶۴۶۳۲۴۵

www.mehrekalam.ir

قراردادهای بالادستی صنعت نفت و گاز در میادین مشترک

دکتر محمد امین سالاریان

چاپ اول: ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰ نسخه

چاپ: غزال

صفحه‌آرایی: بنیامین غفاری

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق محفوظ و متعلق به انتشارات مهرکلام است.

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلف است»

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۷۴۶-۱۷-۴

سرشناسه :	سالاریان، محمداسلام، ۱۳۵۰-
عنوان قراردادی :	ایران، قوانین و احکامات Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور :	قراردادهای بالادستی صنعت نفت و گاز در میادین مشترک / محمدرضا سالاریان.
مشخصات نشر :	تهران: مهر کلام، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری :	۳۲۷ ص.
شابک :	978-622-7746-17-4
وضعیت فهرست نویسی :	فیبا
یادداشت :	کتابنامه: ص. [۳۱۹] - ۳۲۷.
موضوع :	قراردادهای نفت و گاز
موضوع :	Oil and gas leases
موضوع :	نفت -- ایران -- صنعت و تجارت -- قراردادهای
موضوع :	Petroleum industry and trade -- Iran -- Contracts
موضوع :	گاز -- ایران -- صنعت و تجارت -- قراردادهای
موضوع :	Gas industry -- Iran -- Contracts
موضوع :	نفت -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع :	Petroleum law and legislation -- Iran
موضوع :	گاز -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع :	Gas law and legislation -- Iran
موضوع :	قراردادهای (حقوق بین الملل)
موضوع :	Contracts (International law)
شماره افزوده :	عباس قاقاوند - ناظر چاپ
رده بندی کنگره :	۳۹۱۵
رده بندی دیویی :	۳۴۲/۰۷۷۲
شماره کتابشناسی ملی :	۸۴۴۸۹۸۹

فهرست مطالب

فصل اول

اصول، مفاهیم و مبانی قراردادهای نفتی در میادین مشترک	
۱-۲- مفاهیم، مبانی و تعاریف قراردادهای نفتی و منابع طبیعی مشترک	۲۵
۱-۱-۲- اصل مالکیت	۲۵
۱-۲- اصل حاکمیت	۲۶
۱-۳- مفهوم مالکیت و حاکمیت در قراردادهای نفتی	۲۷
۱-۴- میادین مشترک	۲۸
۱-۵- مفهوم قراردادهای نفتی	۲۸
۱-۶- قراردادهای اکتشاف و توسعه	۲۹
۱-۷- قراردادهای امتیازی	۲۹
۱-۸- قراردادهای مشارکتی	۳۰
۱-۸-۱- قراردادهای مشارکت در تولید	۳۰
۱-۸-۲- قراردادهای مشارکت در سرمایه گذاری	۳۱
۱-۹- قراردادهای خدماتی	۳۴
۱-۹-۱- قراردادهای صرفاً خدماتی	۳۴
۱-۹-۲- قراردادهای خدماتی خطرپذیر	۳۵
۱-۱۰- انواع تجارت متقابل	۳۶
۱-۱۰-۱- گروه معاملات تجاری	۳۶
۱-۱۰-۲- گروه معاملات صنعتی	۳۷
۲- ماهیت قراردادهای نفتی	۴۲
۳- بررسی قراردادهای مشارکت در تولید و خدماتی	۴۵
۱-۳-۲- قراردادهای مشارکت در تولید	۴۵
۱-۳-۲- مفهوم قرارداد مشارکت در تولید	۴۵

- ۴۷..... ۲-۱-۳-۲ مقایسه قرارداد مشارکت در تولید با سایر قراردادهای نفتی
- ۵۱..... ۲-۳-۲ شقوق مختلف قراردادهای مشارکت در تولید
- ۵۱..... ۱-۲-۳-۲ مشارکت در تولید یکپارچه
- ۵۱..... ۲-۲-۳-۲ مشارکت در تولید منفک
- ۵۲..... ۳-۲-۳-۲ مشارکت در تولید اکتشافی
- ۵۲..... ۴-۲-۳-۲ مشارکت در تولید توسعه ای
- ۵۲..... ۵-۲-۳-۲ مشارکت در تولید ازدیاد برداشت (EOR PSA)
- ۵۲..... ۳-۳-۲ تحولات مشارکت در تولید
- ۵۳..... ۱-۳-۳-۲ تحولات تاریخی قرارداد مشارکت در تولید
- ۵۳..... ۲-۳-۳-۲ تحولات قراردادی مشارکت در تولید
- ۵۴..... ۴-۲ شرایط عمومی مندرج در مشارکت در تولید
- ۵۵..... ۱-۴-۲ مالکیت در قرارداد مشارکت در تولید
- ۵۶..... ۱-۱-۴-۲ مالکیت نفت تولید شده
- ۵۶..... ۲-۱-۴-۲ مالکیت در تجهیزات
- ۵۷..... ۳-۱-۴-۲ مالکیت داده‌ها و اطلاعات
- ۵۸..... ۲-۴-۲ طرفین قرارداد مشارکت در تولید
- ۳-۴-۲ مدت قرارداد
- ۵۹..... ۴-۴-۲ بودجه و برنامه کاری
- ۶۰..... ۵-۴-۲ حداقل الزام هزینه‌ای و کاری
- ۶۰..... ۶-۴-۲ مدیریت و نظارت بر پروژه
- ۶۱..... ۷-۴-۲ تقویت اقتصاد محلی (ملی)
- ۶۲..... ۸-۴-۲ شرط مشارکت در عملیات
- ۶۲..... ۹-۴-۲ تعهدات مربوط به تأمین بازار داخلی
- ۶۳..... ۱۰-۴-۲ شرط رینگ فیس
- ۶۳..... ۱۱-۴-۲ انتقال قرارداد
- ۶۴..... ۱۲-۴-۲ حل و فصل اختلافات
- ۶۵..... ۵-۲ نظام مالی قرارداد مشارکت در تولید
- ۶۶..... ۱-۵-۲ نظام مالی قبل از تولید
- ۶۶..... ۱-۵-۲ نظام مالی بعد از تولید

۶۷.....	۲-۱-۵-۲ هزینه پس از انعقاد قرارداد
۶۹.....	۲-۱-۵-۳ مخارج عملیات پروژه
۶۹.....	۲-۵-۲ نظام مالی پس از تولید
۷۰.....	۲-۲-۵-۲ نظام مالی پس از تولید بر اساس شیوه اندونزی
۷۲.....	۲-۲-۵-۲ نظام مالی پس از تولید بر اساس پرو
۷۳.....	۲-۶-۲ قراردادهای خدماتی
۷۴.....	۲-۶-۱ مفاهیم بنیادین
۷۵.....	۲-۶-۲ انواع قراردادهای خدماتی
۷۷.....	۲-۶-۳ مقایسه قراردادهای خدماتی با سایر قراردادها
۷۷.....	۲-۶-۳-۱ مقایسه قرارداد خدماتی با قرارداد امتیازی
۷۷.....	۲-۶-۳-۲ مقایسه قرارداد خدماتی با قرارداد مشارکت در تولید
۷۸.....	۲-۶-۳-۳ مقایسه قرارداد خدماتی با قرارداد بیع متقابل
۷۸.....	۲-۶-۳-۴ مقایسه قرارداد خدماتی با قراردادهای مشارکتی
۷۹.....	۲-۶-۴ تاریخچه قراردادهای خدماتی
۷۹.....	۲-۶-۵ اصول و شرایط عمومی مندرج در قراردادهای خدماتی
۷۹.....	۲-۶-۵-۱ مالکیت
۸۱.....	۲-۶-۵-۲ طرفین قرارداد
۸۳.....	۲-۶-۵-۳ محدوده زمانی قرارداد
۸۴.....	۲-۶-۵-۴ انتقال قرارداد
۸۵.....	۲-۶-۵-۵ حمایت از اقتصاد ملی
۸۵.....	۲-۶-۵-۶ قانون حاکم و حل و فصل اختلافات
۸۶.....	۲-۶-۵-۷ ساختار مالی قرارداد
۸۶.....	۲-۶-۵-۸ ساختار مالی تا پایان عملیات اجرایی
۸۹.....	۲-۶-۵-۹ ساختار مالی پس از پایان عملیات اجرایی

فصل دوم

بستر قانونی و اصول حاکم بر قراردادهای بالادستی نفت و گاز.....

۱۰۱.....	۳-۱ پیشینه قراردادهای نفتی در ایران
۱۰۲.....	۱-۳-۱ دوران امتیازها
۱۰۲.....	۱-۳-۲ قراردادهای با کنسرسیوم

پیشگفتار

حاکمیت دولت‌ها در حقوق بین‌الملل به‌رغم وجود برخی دیدگاه‌های بحث برانگیز، اصطلاح شناخته شده‌ای است و عمری به بلندای عمر دولت دارد. یکی از جلوه‌های این حاکمیت، صلاحیت انحصاری دولت‌ها در بهره‌برداری از منابع طبیعی واقع در قلمرو آن‌ها اعم از خشکی، دریایی و فضای بالای کشور و به تبع آن بازداشتن دولت‌های دیگر از استفاده از آن منابع بدون رضایت دولت اخیر است. از جمله مهم‌ترین منابع تحت حاکمیت دولت‌ها، مخازن نفت و گاز می‌باشد. هر دولتی تلاش دارد تا به بهترین شیوه ممکن از این منابع تجدیدنپذیر بهره‌برداری کرده و عواید حاصل از آن را برای توسعه و بهبود زندگی شهروندان خود بکار گیرد.

مبنا و منشأ اختلافات در این موضوع ناشی از طبیعت نفت و گاز است. این منابع برخلاف معادن جامد که به آسانی و بر اساس خطوط مرزی تعیین شده بین کشورها، قابل تقسیم می‌باشند، به دلیل سیال بودن، مهاجرت می‌کنند و شکل مخزن خود را به گونه‌ای که با بهره‌برداری از آن توسط یک دولت ذینفع در قلمرو سرزمینی خود، کل یا بعضی قابل‌ملاحظه‌ای از مخزن که در سرزمین کشور مجاور قرار گرفته نیز بدون رضایت آن کشور مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد. این عمل با توجه به اصل بنیادین احترام به حاکمیت سرزمینی، وحدت و تمامیت سرزمینی و منع مداخله می‌تواند نوعی تجاوز خاموش یا پنهان به قلمرو سرزمینی کشور دیگر تلقی شود، از سوی دیگر منع کشور شریک در بهره‌برداری از مخزن مشترک نیز به نوبه خود مغایر با همان اصول یا اصول دیگر حقوق بین‌الملل خواهد بود.

اصطلاح منابع مشترک در معنای موسع خود شامل هر نوع منابع طبیعی می‌شود که در شکل و حالت طبیعی خود و بدون دخالت انسان قادر به عبور از مرزهای سیاسی یک کشور باشد. در مفهوم مذکور این منابع شامل سفره‌های آب زیرزمینی، مخازن نفت و گاز، آب‌های جاری، منابع جاندار همچون آبزیان و پرندگان و حتی رگه‌های سنگ در معادن فلزات است.